

HUMANITAS

(TESTVERISÉG)

A JÁNOSRENDI SZÖVETSÉG HIVATALOS LAPJA

RÉZIRAT SZABADKÖMŰVESEK SZÁMÁRA.

SZERKESZTI:

AZ UNIO □ TAGJAIBÓL ALAKITOTT SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG

CUPRINSUL

Calendar de muncă.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Hotărârea conventului A. M. I. despre pace
și apărarea francmasonăriei,

Giosue Carducci : Spre Elysiu.

Teoria de rasă în lumina științei.

Părerea favorabilă unei facultăți de teologie
ortodoxe despre francmasonerie.

Fr.: dr. D. B. : Problema înăneretului român.

Fr.: Dr. J. E. Francmasoneria maghiară
a veacului XVIII.

Francmasoneria în țara
Informațiuni. Revista cărților.

TARTALOM

Munkanaptár.

Az A. M. I. konventjének határozata a bekéröl
és a szksség védelméről.

Giosue Carducci : Elysium felé.

Fajelmélet a tudomány megvilágításában.

Egy gör. keleti theologiai fakultás kedvező
véleménye a szksségről.

D. B. tv.: A román ifjuság problémája.

Dr. J. E. tv.: A XVIII. század magyar
szabadkőművessége.

Belföldi szabadkőművesség.

Hírek a nagyvilágból.

Könyvismertetés.

INHALT

Arbeitskalender.

Beschluss des Konventes A. M. I. über den
Frieden und über die Verteidigung der Freimaurerei.

Giosue Carducci : Nach Elysium.

Die Rassenhtheorie im Lichte der Wissenschaft.
Günstige Meinung einer orthodoxen theologischen
Fakultät über das Freimaurertum.

Br.: D. B. : Die Problemen der Rumänischen
Jugend.

Br.: Dr. E. J. : Die ungarische Freimaurerei
im XVIII. Jahrhundert,
Freimaurerei im Inlande.
Nachrichten. Bücherschau.

MUNKANAPTAR

A Romániai Nemzeti Nagypáholy Jánosrendi Szövetségének védelme alatt dolgozó t. és t. páholyok munkarendje

Unia

Cluj—Kolozsvár keletén. Helyiség: Str. Baba Novac 3. — Munkanapjai: Minden hó első és harmadik szerdáján este 8 óraker. Páros szerdákön értekezlet — Profáncim: Zipszer Alajos str. Baba Novac 3.

Aurora

Braşov—Brassó keletén. Helyisége: Strada Voivodul Mihai 9. — Munkanapjai: Minden második hétfő este 9 óraker. Közbeeső hétfőn értekezlet — Profáncim: Dr. Fischer Gyula orvos Braşov, Str. Reg. Carol 59. — A szöv. kancellár profán címe: Braşov, Strada Regina Maria 26.

Traian

Braşov—Brassó keletén. Helyisége: str. Principele Carol 9. — Munkanapjai: Minden szerdán este 8 óraker. — Profáncim: dr. Ioan Hozan Str. Reg. Carol No. 56.

Zu den drei Säulen

Braşov—Brassó keletén. Helyisége: Strada Noua 27. — Munkanapjai: Minden kedden este 8 óraker. Profán címe: Ludovic Servacius, ny. subprefect, Braşov.

Concordia

Arad keletén. Helyisége: Bulv. Gen. Dragalina 30. — Munkanapjai: Minden csütörtökön este fél 9 óraker. — Profán címe: Dr. Szöllőssi Zsigmond ügyvéd, Arad, Str. Regina Maria 3.

Bethlen Gábor

Târgu-Mureş—Marosvásárhely keletén Helyisége: Str. Ştefan cel Mare 83. — Munkanapjai: Minden hó első és harmadik hétfőjén este 8 óraker. — Profáncim: Dr. Feterfi István orvos, Piaţa Reg. Ferdinand 32

Bihar

Oradea—Nagvárad keletén. Helyisége: Alea Romei 2. Munkanapjai: Minden 2. hétfőn este 1/2 8 óraker; közbeeső hétfői napokon értekezlet. Profáncim: Dr. Meer Samu Bulv. Reg. Ferdinand 10.

Pax

Timişoara—Temesvár keletén. — Helyisége: Bulv. Reg. Ferdinand, Palatul Lloyd — Lloyd palota. — Munkanapjai: Minden hó második és negyedik hétfőjén este 8 óraker. Páratlan hétfőkön tiszti értekezlet. — Profán címen Balázs Lajos ny. vasuti főfelügyelő, Timişoaran IV. Str. Al. Bonnaz 12. Magántügy.

Die Arbeit

Bucureşti—Bukarest keletén. Helyisége: A nagypáholy str. Câmpineanu 45 szám alatti helyiségben dolgozik. — Munkanapjai: Minden hétfőn este 9 óraker. A hó első hétfőjén értekezlet. Profán címe: Berthold Adler Bucureşti III. Bdul Dacia 14.

Kőcsey (Satumare—Szatmár),

Tisza (Sighetul-Máramarosziget) és

Hunyad (Deva—Déva) átszervezés alatt.

Szabadkőműves-irodalom

Lennhoff Eugen: **Die Freimaurer. Ihre Geschichte. Organisation und ihr heutiges Wirken**, 476 Seiten und 107 Bilder.

Brosch. Rm. 14.—, Ganzleinen Rm. 17.—

Gaston Martin: **La Franc — Maçonnerie** Frs. 12.—

O. Caspari: **Die Bedeutung des Freimaurertums** V. Ungar B.

Balassa József: **Kossuth Amerikában.** 250 P.

Balassa József: **A szabadkőművesség története.** 1.— P.

Balassa József: **A szabadkőművesség kézikönyve. (Káté.) I. Inasfok** 150 P.

II. Legényfok. 1.— P.

Az itt felsorolt művek megrendelhetők a „Testvériség” kiadóhivatala utján.

kiadó!

HUMANITAS

KÉZIRAT SZABADKŐMŰVESEK SZÁMÁRA

Az A. M. I. konventjének határozata a békéről és a szbksség védelméről

A Nemzetközi Szabadkőműves Egyesületet (A. M. I.) múlt évi nagygyűlésén, melyet Luxemburgban tartott, két igen fontos határozatot hozott.

Az első határozat kifejezésre juttatja az AMI-ban egyesült szk. főhatóságok békeszeretét és ismételt hangsúlyozza, hogy az egyetemes szk.-ség legfontosabb feladata a nemzetek és népfajok közötti megértés és közeledés érdekében dolgozni. A határozat melyről röviden már megemlékeztünk mi is, egész terjedelmében így hangzik:

A konvent ismételt ünnepelesen kijelenti, hogy létének és működésének igazi jogosultsága abban áll, hogy elősegítse az emberek és népek közeledését és hogy törekedjen a szövetséget alkotó szk. főhatóságok szoros egyesülésének megvalósítására;

kifejezi határozottan és egyhangulag, hogy elítéli az erőszakosság módszerét, amely ugy látszik, ismét erősödik;

sajnálja, hogy még nem sikerült teljesen és hogy sok akadályba ütközik az A. M. I. nak az a törekvése, hogy megteremtse a szk.-ek egyetemes szövetségét, melynek hatása a közvélemény gondolkodására nagyon kedvező lett volna a nemzetek közötti harmónia megteremtése szempontjából;

borzalommal gondol arra az eshetőségre, hogy egy újabb háboru fönkretenné mindazt a haladást, melyet az emberiség századok óta tett;

hangsúlyozza minden szk.-nek azt a jogát és kötelességét, hogy szeresse hazáját és megvédelmezze minden erőszakos támadással szemben, de egyidejűleg kiemeli azt a kötelezettségét is, hogy dolgozzon a gyűlölet és összeütközések minden okának megszüntetésén és a nemzetek közötti korlátok eltüntetésén, amelyek a háboru diplomáciai befejezése óta megszapordtak s amelyeknek fenntartása és erősítése végzetes fegyveres konfliktusokhoz vezet.

Ezek alapján aggódó felhívást intéz az egész világ minden szk. főhatóságának lelkiismeretéhez és emberi érzéséhez, bármiféle másodrendű különbség van is az egyes főhatóságok között, hogy mindent megtegyenek abból a célból, hogy megszüntessék a népeket fenyegető veszélyeket és megteremtsek köztük a békés érintkezést, mert ez a szk. munka legfőbb feladata.

Ez a nagygyűlés behatóan foglalkozott a belga Nagy Oriens főtitkáranak Van der Linden tv.-nek előadása alapján azzal a kérdéssel, milyen intézkedésekkel lehet a szkség belső és külső védelme érdekében dolgozni, Ezt a kérdést a Végrehajtó Bizottságnak 1933 szeptemberében, Prágában tartott ülése tűzte ki a legközelebbi nagygyűlés tárgyául. Az azóta Franciaországban, Svájcban és

más országokban történt események még sürgősebbé tették a kérdés tárgyalását. A határozat teljes szövege így szól:

A szabadkümüvesség belse és külső védelme

A. A belse védelem eszközei.

1. A legnagyobb óvatossággal kell a p.-ok új tagjait megválogatni, inkább arra kell főrekedni, hogy a p.-ok egy elit társaságot alkossanak, nem pedig a nagy számra. Csak az olyan tv.-eket kell dijemelésben részesíteni, akik valóban megérdemlik a megbecsülésnek ezt a jelét.

2. El kell távolítani műhelyeinkből a kétes elemeket és távol kell tartani az olyan profánokat, akik a szkséget fámadó bármiféle egyesüléshez tartoznak. Vád alá kell helyezni és esetleg kizárni az olyan tv.-eket, akik ilyen vállalkozást támogatnak.

3. Figyelmeztetni kell műhelyeinket, hogy munkáikhoz mint látogatót csak az olyan külföldit bocsássák be, aki egy velük barátságos viszonyban levő főhatság rendes tagja, s akinek szk. voltát illetékes hatsága igazolja.

4. Gondosan kell ügyelni a szövetség minden tagjának szk. nevelésére. Gyakran figyelmeztetni kell őket a fogadalomra, melyet letettek, midőn a szk. világosságot elnyerték. Alkalmazni kell az alkotmányban és a szabályokban előirt bűntetéseket minden vétség esetében.

5. Csakis a szk. főhatságok által szabályosan felhatalmazott megbizottaknak szabad a szövetség nevében cselekedni, beszélni vagy írni. Meg kell akadályozni, hogy a szövetségen kívül alakuljanak vagy fennmaradjanak felelősség nélküli szk. alakulatok, amelyek a főhatságok jogait bitorolják. Szigorú büntetéshez kell folyamodni, ha a meggyőzés minden eszköze kimerült, az olyan tv-ek, p.-ok vagy szk. csoportok ellen, akik kezdeményezésük vagy nyilvános polémikában való részvételük által, vagy bármely más módon vitába keverik intézményünket és ezáltal a szövetségre káros konfliktusokat okoznak.

6. Elősegíteni és fejleszteni kell a szkség, különösen a mai szkség történetének, szimbolikájának és szertartásának tanulmányozását. Vigyázni kell arra, hogy a hagyományt nem ismerő, felesleges ujitások ne rontsák meg ritusaink és szimbolumaink jelentőségét.

7. Rá kell nevelni minden szk.-t, hogy behatóan tanulmányozza a béke kérdéseit, a Nemzetek Szövetségének működését, általában minden olyan szociális vagy filozófiai kérdést, mely az emberi haladással összefügg. Tárgyilagosan kell ezeket tanulmányozni, minden politikai párt felé emelkedve.

8. Segítsük elő a különböző nemzetiségekhez tartozó tv-ek személyes érintkezését. Dolgozzunk a népek egymáshoz közetedésén azáltal, hogy jobban megismerjék egymás ethikai jellemét, szociális intézményeiket, szükségleteiket és vágyaikat.

9. Gyakorolni kell a legtágabb értelemben a legszebb szk. erényt, az emberszeretetét. Állítsuk szembe cselekedeteink értékét ellenségeink rágalmaival. Jótékony intézményeket kell létesítenünk tv-ek és profánok részére. Hathatósan támogassuk az ilyen intézményeket a szkség erkölcsi törvényeinek szellemében.

10. Minden főhatság kebelében rendszeresíteni kell szk. hradó és tájékoztató szolgálatot.

B. A nemzetközi összetartozás eszközei.

1. Segítsük az A. M. I. munkáját, rendelkezésére bocsátva a szükséges anyagi eszközöket. Terjesszük a „Bulletin”-t és az „Annuaire”-t.

2. Fejlesszük a szk. főhatóságok közötti érintkezést azáltal, hogy gyakorlati fontosságot adunk a nagypáholy képviselők (Garant d'amitié) intézményének az 1932. nagygyűlés határozata értelmében.

3. Értesítsük az A. M. I. kancelláriáját lehetőleg részletesen minden ország szk. életében történt fontosabb eseményekről. A legfőbb eseményeket közöljük lehetőleg gyorsan az A. M. I.-hoz tartozó főhatóságok vezetőivel is.

4. Hívjuk fel a szk. főhatóságokat a sürgős teendőkre, hogy készen legyenek biztosítani erkölcsi és anyagi javaikat.

5. Hívjuk fel a főhatóságokat, különösen azokat, amelyek nagyobb bizton-
ságot élveznek, hogy jobban törődjenek az üldözött főhatóságokkal és tv.-ekkel.

C. A külső védelem eszközei.

1. Szólítsuk fel a szk. folyóiratokat, hogy a legnagyobb óvatossággal foglakozzanak a szkség belső életével és hogy tartózkodjanak minden vitatkozástól.

2. Az A. M. I.-hoz tartozó minden főhatóság támogassa a kancelláriát abban, hogy közöl vele minden olyan hírt és eseményt, amely alkalmas a szkség védelmére.

GIOSUE CARDUCCI: *

Elysium felé

*Hajóm sirálvsikongás közt magára
Előresiklik örvénylő vizen,
A hullám reng és percre nem pihen
A villám és az égbolt harsonája.*

*Közben emlékezésem meg nem állja,
Hogy vissza, vissza ne szálljon hiven,
S lemondó tekintete megpihen
Az evezőn, mely törve már, hiába.*

*Mellettem Sorsom áll, s dalol, a dőre,
Eget s vizet nyugodtan kémelve, bár
Körültünk szél sikong és zug az ár.*

*Evezzünk bátran; testvérek előre:
A Feledés ködülte kikötője
És a Halál fehérítő szirtje vár.*

* A nagy olasz költőnek, aki tv.- volt és költeményeiben is megnyilvánul az szks. szellem, most ünneplik századik születési évfordulóját.

Fajelmélet a tudomány megvilágításában.

Weigner prágai egyetemi tanár tv., a N. V. L. C. páholy nagymestere, a cseh tudományos akadémia támogatásával minden tekintetben értékes, nagyszabású tudományos művet adott ki az európai fajok egyenlőségéről.* Ez a kérdés, talán szükségtelen is magyarázni, ma a legnagyobb mértékben időszerű. Weigner professzor tv. a szerkesztése és irányítása alatt megjelent értékes kötetben, első-rangu szakértők társaságában anatómiai, antropológiai, biológiai, zoológiai és botanikai szempontból világítja meg a kérdést. Mindenik résznek szerzője rámutat arra, hogy a faji probléma ma még teljesen megoldatlan, s a kérdés egész szövevényességét analizálva, mindenik arra az eredményre jut, hogy *Europában teljesen tiszta fajról beszélni nem lehet és még kevésbé lehet arról szó, hogy akár melyik faj, mint faj, határozottan fölülte állana a másikkal.* A fajvizsgálat történetének és az újabb fajelméleti irodalomnak alapos átkutatása után rámutatnak azokra a hibákra, melyek az utóbbi évtizedekben főleg azért váltak divatossá, mert a kérdést nem természettudományi, nem biológiai alapon vizsgálták, hanem nyelvészeti fogalmakat vittek át a biológiába. De sem ez a nagyon vitatható módszer, sem tapasztalati tények nem szolgáltatnak semmiféle komoly alapot a már államirányító eszmévé vált fajelmélet számára.

Ha a fajelmélet irodalmát átvizsgáljuk, mindig oda jukadunk ki, hogy minden fajelméleti író azt a fajt tartja a legmagasabbnak, amelyikhez ő tartozik. Végeredményben, amint egy német nemzeti szociálista fajelméleti tudós írja, a faj fogalma nem is annyira biológiai feltevés, vagy fajhigiéniai követelés náluk, mint inkább hatalmi főrekvással átitatott és megformált államteremtő gondolat. A nemzeti szociálizmus fajkutatói nem is sokat törődnek az objektív tudomány adataival, hanem egy teljesen kiforratlan gondolatot, a faj gondolatát a biológiából, ahol általuk képviselt alakjában nem állja meg a kritikát, átültetik a politikába. Szerintük a vér egyenlősége egyedül döntő a nemzetek kialakulásában és a vér által szolgáltatott adottság nagyobb jelentőségű, mint minden egyéni kvalitás, tudásbeli, vagy gazdasági különbség.

Oroszországban a gazdasági kommunizmust prédikálják, a német nemzeti szocializmus a vérkommunizmust emeli nemzeti páthosszá és vezeti át az irracionálisba. Ez az új vérmisztikum egy politikai mozgalom hazafias ideológiájának gazdasági szolgálatában áll. Közgazdászok tudják, hogy az ideállá álcázott félrevezetést milyen könnyen fel lehet használni a főmegek irányítására. A nemzeti szocializmus fajelméletét is lényegében könnyebb megérteni a gazdasági, mint a biológiai oldaláról.

Az európai fajokról szóló tudásunk mai helyzetével foglalkozó fejezetben Matiegka egyetemi tanár beszámol az európai fajok testi jellegzetességéről és kimutatja, hogy az utolsó évtizedek biológiai felfedezéseinek ismeretében ezeknek a jellegzetességeknek tartós voltát sem lehet állítani. Mert még azok az örökölt jellegzetességek is, amelyeket régebben megváltoztathatatlannak tekintettek, a mai tudomány szerint bizonyos mirigyek behatása és a belső elválasztás hatása alatt igenis, megváltozhatnak. A vércsoportokról alapos tudományos kutatás alapján

* Die Gleichwertigkeit der europäischen Rassen und die Wege zu ihren Vervollkommung. Prag. (Verlag Orbis.)

nyert ismereteink szintén nem fedik a legtávolabbról sem a fajlemélet faji beosztásait. Minthogy azonban a természettudományi érvek hiányoztak, a fajlemélet képviselői a pszichológiához folyamodtak. A lélek és a szellem bizonytalan területén keresték a fajok jellemző vonásait és ezeket az állítólagos szellemi jellegzetességeket egy-egy faj jellemzésére a testszinnel hozták kapcsolatba (kék szem, szőke haj, világos bőr stb.), vagy a koponya alakkal kapcsolták össze. Ezek a kapcsolatok azonban egyáltalán nem állják meg a tudományos kritikát. Megpróbálták az egyes nemzetek szellemi téren elért eredményeit is érvül felhozni. Hivatkoztak például a sok germán eredetű Nobel-dijasra is. Ezzel szemben viszont nem minden alap nélkül hozták fel ellenük, hogy a Nobel-dijasoknak egy jelentékeny része, száz közül tizenkettő zsidó vagy félszidó származású.

A nemcsak tudományos szempontból, hanem a legjobb értelemben vett emberi haladás szempontjából is rendkívül értékes könyv irányítással szolgál végül a népegészségügy feljavítása és a testi tökéletesedés kérdésében is. Weigner Nm. tv.: igazán méltó módon szolgálta a szkség célkitűzéseit ennek a műnek kiadásával.

„A szabadkőművesség nem vallás, vagy vallási célokat követő szervezet“

**Az athéni gör. kat. theologiai fakultás
véleménye szks-ségről.**

A görögországi görögkeleti orthodox egyház szent-színodusa határozatot hozott, amelyben megtiltja az egyház lelkészeinek és egyházi alkalmazottainak, hogy szks. páholyokba belépjenek. Ezt megelőzőleg azonban az athéni egyetem theologiai fakultása a patriarkarus kérésére alapos tanulmány után olyan véleményt adott a szabadkőművesség lényegéről, melynek alapján teljesen ellenkező határozatot kellett volna hozni ebben a kérdésben. Az athéni theologiai fakultás híhű és tudós professzorainak szakértői véleménye minket azért érdekel különösen, mert országunkban szintén a görögkeleti az uralkodó egyház. Az athéni theologiai tanárok nem vették könnyen feladatukat, hanem alaposan utánajártak a dolgoknak és elfogulatlan lelkiismeretességgel feleltek a számukra feltett kérdésekre. Szakértői véleményadásuk a görögországi Nagy Oriens páholy alkotmányán és ritulián alapszik, de kiterjed a szabadkőművesség egész bölcseleti és erkölcsi felfogására. Ezt a kérdést — mondja a theologiai fakultás válasza — objektíven csak úgy lehet megítélni, ha az eredeti szövegeket ismerjük, mert különben helytelen következtetésekre lehet jutni, amelyek viszont, amint a történelemből gyakran látjuk, alaptalan vádakhoz, sőt üldözésekhez vezethetnek.

A szakértői véleményt, amelyet a theologiai fakultás tanárai a kérdés alapos tanulmányozása után előterjesztettek, következőkben foglalhatjuk össze:

A szabadkőművesség nem vallás, vagy vallási célokat követő szervezet. És nem követ vallásellenes célokat sem. Szertartásai, melyeknek misztikus és szimbolikus jellegük van (ezt a szertartások eredetéből lehet magyarázni), semmi tekintetben sem misztériumok vallási értelemben. A szabadkőművesség egyáltalán nem főrekszik a kereszténységnek vagy más hitnek akár közvetlen, akár közvetett leki-

csinylésére; ellenkezőleg teljes fisztelettel van a kereszténység iránt. Minden hozzátartozója, a legmagasabb rangot viselő is, zavartalanul hü maradhat atyáinak hitéhez. A szabadkőművesség erkölcsi törvényei egyáltalán nem állanak ellentétben az egyház törvényeivel. A „szeresd felebarátodat, mint tennenmagadat” és „cselekedj úgy embertársaid iránt, ahogy te szeretnéd, hogy veled cselekedjenek”; közös törvényei úgy a kereszténységnek, mint a szabadkőművességnek. A kőművesek számára előírt testvéri szeretet nem korlátozódik a páholyok, vagy a szövetségnek tagjaira, hanem mindenkit magában foglal, aki emberi arcot visel, faji és osztálykülönbség nélkül. A szabadkőműveseknek ez az emberszeretete megnyilvánul egyebek között a közhasznú intézmények létrehozásában is, amelynek például a népkönyvtárak, iskolák, árvaházak; mindezt legnagyobb csendben csinálják, anélkül hogy a nyilvánosság előtt feltűnést keltenének vele. A szabadkőművesség mindig készen állott a haza és az összeség érdekeinek védelmére. Ezenkívül küzd a szabadkőművesség és ez nagyon jellemző, a matérializmus ellen is.

A görög szabadkőművesség — folytatja az aihéni theologiai fakultás szakértői véleménye — soha nem támogatótt forradalmi, vallásellenes és antiszociális törekvéseket. Nem is bátorított fel ilyesmiket, ellenkezőleg mindig hü volt az államhoz, igen sok tagja előkelő állást foglalt el a nyilvános életben és ma is nagy tekintélynek örvend.

Végül pedig az a tény, hogy a szabadkőművesség a dogmatikus kérdésekbe nem elegyedik bele (egész világon érvényes alapszabályai ugyanis határozottan megtiltják, hogy egyházi és politikai kérdésekkel foglalkozzék), egyáltalán nem tekinthető bizonyítéknak arra, hogy kereszténységellenes célokat követ.

Míndezeknek a pontos adatok alapján felépített megállapításoknak eredményeképpen a theologiai fakultás véleményadásra felszólított tanárai a következő végső következtetéshez jutottak: [luj / Central University Library Cluj](#)

— Meggyőződésünk szerint a legkisebb ok sem forog fenn arra, hogy az egyház felvegye a harcot a szabadkőművességgel. Különböző politikai rendszerek, mint a bolsevizmus és a fascizmus küzdenek a szabadkőművesség ellen, mert ez a vélemények szabadságát követeli. Az orthodox egyháznak azonban szerencsére semmi oka nincs ilyen szempontból a szabadkőművesség ellen fellépni, mert hívői akkor is hü maradnak hozzá, ha a szabadkőművességhez tartoznak. Nem volna igazságos, de nem is szükséges harcot vinni egy olyan szervezet ellen, amely azokat az erkölcsi és szociális elveket képviseli, amelyek az egyház elvei is.

E vélemény ellenére a görög szent szidonus kimondta hogy a lelkészeket és egyházi alkalmazottakat eltiltja a szabadkőművességtől. A hívőkre azonban nem terjesztette ki ezt a filalmat, amiben kétségtelenül nagy része lehetett theologiai fakultás elfogulatlan és minden dicséretet megérdemlő véleményadásának. A görög szabadkőművesség azonban szükségesnek tartotta, hogy az egyházi alkalmazottakra vonatkozó filalomra is válaszoljon. Különösen az ellen a vád ellen tiltakozott válaszában, hogy a szabadkőművesség vallás s így áthidalhatatlan ellentétben áll az elismert egyházakkal. Ez az állítás — mondja a tiltakozás — nem felel meg a valóságnak és senki eddig bizonyítékot nem tudott rá találni. A páholyok tagjai különböző egyházaknak hivei, akik között, mint Angliában és Amerikában olyan lelkészek is szerepelnek, kik a legmagasabb egyházi méltóságot viselik. Ezekről csak nem lehet feltételezni, hogy az egyházukkal ellentétes másik egyháznak is tagjai volnának. Az viszont, hogy görög páholyokban keresztények, muzulmánok és zsidók az emberszeretett jegyében együtt dolgoznak, bizonyára nem áll ellentétben a kereszténység elveivel, melyek szintén az emberszeretetet hirdetik.

Roham a svájci szks-ség ellen

A szks-ség elleni általános rohamban, melyet a különböző nacionalizmusok minden vonalon intéznek ellene, nem kivétel a szabad Svájc sem. Sőt pillanatnyilag éppen Svájc az a pont, ahol a legtevékenyebben folyik a roham. Nacionalista alakulatok, német Svájcban az ugynevezett frontok, francia Svájcban az „Action Helvétique” iniciativa-mozgalmat indítottak arra, hogy egész Svájc területén tiltsák be a szks-séget. Ehez az „iniciatívához”, mely Svájcnak egyik demokratikus intézménye, ötvenezer aláírás kell, aminek összehozása után a szövetségi tanács köteles az iniciatívában foglalt kívánságot népszavazás elé vinni. Azt lehetett volna hinni, hogy a minden demokratikus elvvel homlokegyenest ellenkező kezdeményezéshez a mozgalom vezetője, Fonjallaz ezredes nem kapja meg a szükséges ötvenezer aláírást. Nem ez történt, a nacionalistáknak sikerült összehozni az iniciatívához 56900 aláírást. Az aláírások egyrészt nem ismerték el érvényesnek, de még mindig elég maradt ahhoz, hogy a szövetségi tanács a népszavazás kérésének jogos voltát a szks-ség betiltásának kérdésében köteles legyen elismerni.

Ez a népszavazás, melynek a terminusát a berni szövetségi tanács egyelőre nem sietteti, előreláthatólag az indítvány megtevőinek nagy vereségével fog végződni. Nem valószínű ugyanis, hogy a svájci nép egy ilyen határozattal precedenst szolgáltatson szabad intézményeinek aláaknázására. A svájci tv.-ek mégis szükségesnek tartják, hogy már jóelőre teljes erővel felvilágosító propagandába kezdjenek, nehogy ellenfeleik kufmérgezése túlnagy tömeget csoportosíthasson maga mellé, amivel szemben a köművességet nem ismerő választó tömeg esetleg tulnyomó nagyrészen teljes közönyösséget tanúsít a választáson. Ezért August Jeaneret, az „Alpina svájci nagypáholy” néven egyesített összes svájci szks elnöke felhívással fordult a szövetségi tanács tagjaihoz, melyben ötezer tv. nevében röviden körvonalazza a szks-ség főekvéseit. Elmondja felhívásában, hogy a szks-ség tevékenysége elsősorban az állampolgárok nevelésére vonatkozik, az egyesek erkölcsi fökéletesedését, áldozatkészségük megerősítését és a jótékonyság elősegítését szolgálja. Hazátlan szks-ség — mondja felhívásában August Jeaneret — nincsen. A szks-ek szövetségét nemcsak hogy nem választja el semmi a svájci polgárok összességétől, hanem még különösen szolgálják is az együttműködést és igazi támaszai a polgártársi kapcsolatoknak. A szks-ség ellenfelei a svájci népuralomnak is az ellenfelei és ellenfelei a népuralom alapelveinek is, amelyhez a szks-ek főrhethetlenül ragaszkodnak.

— Amire mi főrekszünk — mondja a felhívás, — az az egyéniség megérdemelt tisztelete. Amit mi védünk, az a vallasszabadságnak és gondolkozási szabadságnak elve. Ami ellen mi küzdünk, az a jogtalanság és a viszály, a külföldet majmolók áldatlan tevékenysége, mely félre akarja vezetni a svájci közvéleményt, hogy zavart teremtsen. Reméljük, hogy a szövetségi tanács nem fogja megengedni, hogy gyülekezési és egyesülési jogot önkényesen lábba tiporják. Reméljük, hogy meg fogja védeni ezt a jogot, amellyel a svájci szks-ek soha vissza nem éltek és a népnek az iniciativa visszautasítását ajánlja.

A kérdéssel kapcsolatban különben megbeszélést tartottak a svájci páholyok főmesterei s a megbeszélésen a kalapácsvezető August Jeaneret nagymester felvetette a kérdést, hogy az adott viszonyok, között a „szks-i titok” megőrzésének kötelességén nem kell e tágitani. A helyzet ugyanis az, hogy az ellenfelek szabadon

vádolhatnak, míg a fitoktartás kötelezettsége miatt a szks. ttv. védekező harcukban gátolva vannak. „Ma inkább mint valaha — mondta Jeanneret — az, a kötelessége a szks.-ségnek, hogy hajthatatlan akarattal küzdjön az emberek egyenjogúságáért, a gondolat szabadságért és az osztályok közötti ellentétek méltányos kiegyenlítéséért. Kötelessége a fajok és népek közötti megértés elősegítése az igazi békének, igazságosságnak és szolidaritásnak szellemében. Mind ennek a hirdetése sokkal hasznosabb és fontosabb dolog, mint az, hogy a külvilágot abban a hiszemben hagyjuk, hogy nálunk megtörhetetlen titkok őrzéséről van szó... Kőművesi hagyományaink iránti tiszteletben mindannyian egyek vagyunk. Kötelességünk a rituálét és a megismertetési jeleket megőrizni. Míg azonban például a angol szks.-ek a legnagyobb nyíltsággal engedik a nagy nyilvánosságot is belenézni működésükbe, addig mi tetszelegünk eddig a tulzott titokzatosságban. Most az a kötelességünk, hogy e helyett a félrevezetett közvélemény felvilágosítására diszkrét módon, de megfelelő nyíltsággal megtegyük a szükségesekeket.“

A XVIII. század magyar szabadkőművessége

Irta: dr. J. E. tv.

(Folytatás.)

VIII.

A „Koronázott Reménységhez“ címzett páholy kétségkívül a legtöbb magyar „testvér“ találkozóhelye és munkaterülete, de ha a bécsi magyar szabadkőműveségről csak megközelítően is hű képet akarunk adni, úgy a főbbi páholyok magyar tagjairól is kell néhány szót szólnunk.

Bécs legrégebbi páholyáról a „Zu den drei Kanonen!“ már a fentiekben említést tettünk. E páholy valószínűleg az osztrák főváros legrégebbi szabadkőműves műhelye, 1742. szeptember 17-ikén alapították azok a nagyrészt osztrák és cseh férfiak, akik előbb Németországban vétették fel magukat a szövetségbe kizárólag a bécsi páholy megalakításáért. A nemzetközi szabadkőműves törvények és szerződés szerinti létrejött „Zu den drei Kanonen“ kívül tudunk még más páholy alapítási kísérletekről is, de e kísérletek sohasem vezettek eredményre. Az 1742-ben megszületett „Zu den drei Kanonen“ hamar kezd erősödni és már fennállásának első éveiben a tömeges felvételekre fekteti munkaprogramja fősúlypontját. A páholy német nevét nemsokára a szebben hangzó „Aux trois Canons-al“ váltja fel és diplomáit is francia nyelven állítja ki.* Magyarokat az alapítók között nem találunk, de a legelső nagyobb „kereső“ csapatban már rábukkanunk neveikre. A német tagok között közéleti nagyságot az egy Wallensteintől (a híres Wallenstein leszármazottjától) eltekintve nem igen találunk. A legelső magyarok már az alapítás után néhány hónappal bekerülnek a „műhely“ büvkörébe és közöttük a mindenütt ott levő örökké mozgékony erdélyieket is felfedezhetjük. Gróf Bethlen Gábor erdélyi udvari kancellár ismert alakja a Habsburg fővárosnak. Sokáig velencei követ is volt és nyugtalan vére fél Európán át hajszolta uj és ismeretlen világok megismerésére. Ő az első magyar, aki tudomásunk szerint elsőnek lép be a szövetségbe.

* Lásd Ludwig Abafi: Geschichte der Freimaurerei in Oesterreich-Ungarn, Budapest 1890. I. kötet 71—110.

A páholy egykori iratai még egy Szilágyi nevű magyart is emlitenek, de róla, foglalkozásáról és szabadkőművesi tevékenységéről semmi közelebbit nem tudunk. A legelső évben felvettek között szerepel a magyar Reviczky János is, akit 1760-ban vitézségéért Maria Theresia bárói rangra emel és később tábornokká nevez ki. A németek közül gróf Sahn kerül be, de sem ő, sem a már bentlevők komolyabb tudományos, vagy emberbaráti tevékenységet eleinte nem fejtenek ki. A tagok idejét is érdeklődését úgy látszik hosszú időn át a tömeges felvételek kötik le, mert sem előadásokról, sem más humanistikus jelentőségű munkatervről a páholy iratai nem emlékeznek meg. Az alapszabályoknak van azonban egy olyan pontja, ami meggondolkoztat, mert olyasvalamire mutat a „testvérek“ össze-tételét illetően, ami nem a legjobb kiválasztás mellett bizonyít. Az alapszabályok ugyanis beszélnek a páholyba „részezen“ jövő tagok megbüntetéséről, vagy az ott „ittas állapotba“ kerülők megrovásáról és esetleges kizárásáról. Hogy e büntetéseket hányszor és kik ellen kellett alkalmazni, azt nem tudjuk, de meghozatatum min-denetre amellet vall, hogy az alapítók nem ok nélkül akarták elejét venni a bi-zonyára meglevő „részezeskedési“ hajlamnak.

1743 első hónapjaiban a bécsi „Aux trois Canons“ ismét új „szemeket“ kapcsol be a szabadkőművesi „lánchba“. Két hónap alatt 20 kereső előtt nyitott meg a műhely titkos „fénye“ és közöttük két olyan magyar előtt is, akiknek neve nemcsak ekkor, de később is ismeretes marad a magyar szabadkőművesség történe-tében. Az egyik Draskovich, a későbbi sajátos magyar szabadkőművesség meg-alapítója, akit 1743 január 4-ikén vettek fel. Róla a következőket jegyzi fel az egykori irás: „Kaismir Graf Draskovich von Frakastyán, 27 Jahre alt, Major in Regiment Forgács, ein sehr tapferer Cavalier von rechtschaffenen und gros-sartigen Herzen“.

A második magyar a 26 éves Kempelen András, szintén a Forgács ez-redből. Ajánló ivén ezek a sorok állottak: „ein in allen bewunderten Mann, ein göttliches Genie, das seinem Vaterlande Ehre nacht“.*

Kivülük még öt magyar felvételéről emlékeznek meg a páholy régi irásai: Andrei Jánosról, Bánffyról, Kemény Jánosról, Kemény Lászlóról és Székely Lászlóról. Ez utóbbi Abafi szerint „valószínűleg“ azonos a később „szomoru hirre“ jutott magyar testőrezredessel. Abafi feltevését azonban bizonyítani nem lehet, mert mellette mindössze a névazonosság áll. 1743-ban kerül a páholyba az erdélyi Bruckenthal Samuel is, akinek a nevével a szabadkőművességgel kapcsolatban fogunk még találkozni.

A páholyt 1743 március 7-ikén meglepetésszerűen bezáratta Maria Theresia. A bezárást, amelyről úgy akkor, mint később sokat írtak, egy szemtanu a követ-kezőkép (mesélte el) magyarázta (L. Abafi 99.): „Die Kaiserin Maria Theresia hatte genaue Nachricht von einen Freimaurer Gesellschaft erhalten. Sie entsendete mit der möglichsten Behutsamkeit ein Commando Soldaten, welches die Loge überfiel. Es staunte nicht wenig, als es bei Erbrechung der Thüre so viele Per-sonen vom ersten Range fang. Der Officier forderte ihre Degen im Namen der Königin, welche auch alle ihre Unterthanen dem Meister von Stuhl überlieferten, der sie dem officier übergab, um den Gehorsam gegen die Königin zu bewei-sen. Man fand dort folgende Dinge: am Fusse des Thronsessels einen Zirkel, ei-nen Winkelhaben, eine Schur, einen Hammer, einen Halbgeputzten Stein, ein Schwert, einen Ballen Sand, zwei Beutel mit elfenbeinerneu Zeichen, welche theils und theils dreieckig waren, nebst den Schürzen. Gleich beim Eintritt der

* L. Abafi fentidézett munkáját 88-ik oldal.

Wache nahm ein Bruder auf Befehl des Obermeisters das Palladium des Ordens weg. Nicht qualifizierte Personen von Range erhielten Stubenarrest. Doch am Namenstage ihres Sohnes, den 19. März, verzieh sie Allen, aber unter der schärfsten Bedrohung, sich nicht mehr zu versammeln. Diese Verfolgung entstand auf Veranlassung der Geistlichkeit und wahrscheinlich der Jesuiten, die bei Maria Theresia viel galten.“ A bécsi páholy bezárása nemcsak Ausztriában, de amint már fentebb láttuk, Erdélyben is erős vízhangra talált. A páholy később ismét munkálkodhatott, de új magyar nevekkel a régiéket mellett nem igen találkozhatunk. Abafi szerint „valószínűleg“ a fiatal Báróczy is itt lépett a Szövetség tagjai közé és fogott a páholyban nyert biztatások nyomán elsősorban saját, későbbi nemzete „ébredésének“ nehéz, de profétai munkájába.

A nagyszámú bécsi páholyok közül alig volt olyan, ahol hosszabb-rövidebb ideig magyarok ne „dolgoztak“ volna. Sajnos e rövid tanulmány szűk keretei nem engedik meg valamennyiük felsorolását, pedig nem volna érdektelen mindenik páholy sajátos jellegét megrajzolni. Így a „Loge der Freigebrigen und das Hochcapitel St. Pölten in Wien“ tagjai között van egy Eszterházy gróf és egy Bogdanovics nevű magyar. Ugyancsak itt találjuk a híres lengel Poniatovszkyt, sőt Abafi azt sem tartja kizártnak, hogy egy ideig Báróczy is tagja volt a fenti páholyoknak. A „Zu den drei Herzen“ magyarjai még kevésbé ismeretesek, de legkevesebbet tudunk az 1860 és 1890 közötti közel félszáz rövid életű páholyról, amelyekben bizonyára magyarok is lehettek nagy számmal.

Magyar vonatkozásban rendkívül sokat ígérne a bécsi rózsakeresztesség történetének feldolgozása, hiszen a mozgalom szintén az osztrák fővárosból jutott Magyarországra, elterjedése és pusztulása nemcsak bécsi virágzásának és lehaladásának közvetlen következménye.

Meg kell még emlékeznünk azokról a magyarokról is, akik az osztrák nagypáholy létrejövetelében tevékeny szerepet játszottak. Az „osztrák országos nagypáholy“ 1784. április 24-ikén alakult meg és a következő „tartományi páholyoknak“ volt legfőbb főhatósági szerve: 1. „osztrák tartományi páholy“ (Felső és Alsó-Ausztria, Görz, Triest és Tyrol). 2. „Cseh tartományi páholy“ (Csehország, Morvaország és osztrák Szilézia). 3. „Magyar tartományi páholy“ (Magyarország, Szlovén- és Dalmátország). 4. „Erdélyi tartományi páholy“ (Erdély és Bukovina). A fenti négy tartományi páholyon kívül hasonló páholyok létesítését határozták meg el (halicsi, lombardiai és németalföldi páholyok).

Az „osztrák országos nagypáholy“ megszületése és ünnepélyes felavatása egyike a kor legnagyobb szabadkőműves eseményeinek; A tisztikarban nagy számmal vesznek részt a magyarok. Az országos nagymester gróf Dietrichstein János udvari főlovászmester német ugyan, de helyettese már magyar (gróf Pálffy Károly, magyar alkancellár és a magyar tartományi páholy nagymestere). Kivülök még a következő magyarokat találjuk a főtisztviselők között: Bánffy György, erdélyi alkancellár, az erdélyi tartományi páholy nagymestere. Főtitkár: a magyarországi származású Born Ignác. Főszerttartásmester a szintén magyarországi származású Loibl Márton, a magyar udvari kancellária számtanácsosa és a Pálmafához c. bécsi szabadkőműves páholy főmestere. Loibl sokáig volt a erdélyi szabadkőművesség bécsi megbízottja és ezirányú levelezésének egy részét az Erdélyi Múzeum Egyesület levéltára megőrizte.

Abafi szerint az „osztrák országos páholy“ megalakulása alkalmából csupán adminisztratív célokat tűzött ki, de titokban szerette volna azt is elérni, hogy maga József császár is belépjen a szövetségbe. Ebben az időben ugyanis újult erővel

támadják a szabadkőművességet és az egyre erősödő támadások hatása alatt gondol a szövetség arra, hogy József császár védelméhez fordul. József e védelmet meg is adja 1785 tavaszán, de ugyanakkor egyszersmint azt is kijelenti, hogy nem hajlandó a szövetségbe lépni. Abafi szerint azért, mert „a szövetség tekintélye II. József szemében akkor már nagyon alászállt, mert az nem mutatkozott képesnek, őt politikai terveiben a remélt módon támogatni. Ő ugyanis azt hitte, hogy p. o. Bajorországra nézve emelt igényeit könnyen fogja érvényesíthetni a szabadkőművesség messze terjedő páholyhálózatának s az ahhoz tartozó kiválóbb férfiak segítségével, beleértve a Bajorországban akkor erősen illuminatus-rendet, melyet a szabadkőművességgel összefüggésbe tudtak hozni, úgy hogy oly kiváló férfiak is, mint gróf Pálffy és gróf Bánffy kancellárok elfogadták ama rendnek tanait, melyek igen nemesek voltak, de amelyek végső consequentiáikban az államra nézve esetleg veszedelmesekké válhattak volna.“* A támadásokon és József csalódásain kívül megrendítette még a szövetség helyzetét a rózsakeresztesesség is, amely akkoriban egyre többet hallat magáról. Az egyre inkább széttagolódó szabadkőművesség megvédése és könnyebb ellenőrzése végett adják ki József császár 1785. dec. 11-ikén kelt rendeletét, mely a páholyok működését csupán a kormányzói központokban engedte meg.

* *Abafi Lajos*. A szabadkőművesség története Magyarországon. Budapest 1900. 138-ik olda.

A román ifjuság problémája

D. B. tv. előadása az Unióban

(Folytatás)

Természettudományi fakultáson:

Román	158	fiu	206	lány	
Német	24	„	6	„	
Magyar	108	„	45	„	
Zsidó	12	„	10	„ (orosz,	
Mások	0	„	0	„ [cseh]	
Összesen :									306	fiu	267	lány

Szakvizsgázott 35 fiu, 52 lány. Kilenc doktorált.

Amint ezen kimutatásból kitűnik, leglátogatottabb a jogi fakultás, azután az orvosi, gyógyszerészeti, bölcsészeti, természettudományi fakultás. Itt említem meg, hogy negyven évvel ezelőtt, 1893-ban Bucuresztben összesen 1361 diák volt az egyetemre beiratkozva, így olvasom az akkori rektornak Tifu Maiorescú egyetemi tanárnak könyvéből.

București 1892/93-as tanév.

Theologia	95
Jog	492
Bölcsészettan	309
Természettan	200
Orvostan	262

Összesen : 1358

Fentiekből kitűnik, hogy az 1932/33-as évben csak Clujon nagyobb a jogászok száma, mint volt akkor Bucureşti-ben, valamennyi egyetemi hallgatóé. Míg 1893 óta az ország lakossága alig háromszorosára emelkedett, addig az egyetemi hallgatók száma tízennégszer annyi. Tehát infláció van és mint minden inflációban — nő a szám és csökken az érték. Ilyen a mai egyetemi ifjuság minősége is a háburuelőttivel szemben. Az ország összes egyetemén a román hallgatók életviszonya sokkal jobb, mint a régieké volt. Az állam, a megye és a társadalom karöltve számos diákothont építtetett. Rengeteg ösztöndíjat adtak és adnak ma is, dacára annak, hogy az állam már szegény. A hallgatók fakultások és megyék szerint egyesületekbe vannak szervezve. Az egyesületek egyedüli célja a hallgatók érdekeinek megvédése az egyetemmel szemben. Például a tandíjak csökkentése a már ismeretes eszközökkel — utcai tüntetésekkel és sztrájkokkal. Csak mostanában zajlott le egy ilyen szerű megmozdulás a jogi fakultáson. A cluji jogászok a díjak csökkentéséért, a bucureşti jogászok pedig azért léptek sztrájkba, mert nem voltak megelégedve a köztük mint jelöltek és az ügyvédek között fennálló viszonyal. Ezen egyesületek kirándulásokat, bálakat és egyéb mulatságokat rendeznek. A megyékszerinti diákegyesületek célja az, hogy szorosán összetartsa az egy megyéből valókat és hogy megyeszékhelyükön vagy más megyék községeiben rendezzenek estélyeket, bálakat, előadásokat. Ami a tanárok és a diákok közötti kapcsolatot illeti, az mondhatni nem is létezik. Találkoznak az előadáson és azután a vizsgán. E tekintetben említésre méltó a jasiu egyetem, ahol a tanárok és diákok között szoros barátság van.

Az egyetemi autonomia csak arra bizonyult jónak, hogy a tanároknak a nagy fizetés mellett óriási jövedelmet biztosítson a vizsgadíjakból. A jogi fakultás tanárai például mind milliomosok már. Hogy lehessen tehát ilyen körülmények között rokonszenv a tanár és a diák lelkében egymás iránt? Nem létezik csak harag, vagy közömbösség. Ami a román és a kisebbségi diákok közti viszonyt illeti, általánosságban véve nyugodt, nem mutatnak azonban közeledést egymáshoz. El-lenkezőleg a magyarok és zsidók iránt inkább elhidegültel és ezt a né-metországi antiszemita és a magyarországi revizionista propagandának tulajdonitom. Komolyan és körültekintéssel kell tanulmányozni a közeledési lehetőségeket. Mint első lépést, szükségesnek tartanám egymásnak kölcsönös megismerését. A kölcsönös megismerésből fakad a kölcsönös tisztelet s azután a barátság, amely olyan nagyon fontos és nélkülözhetetlen itt nálunk a különböző nemzetiségek jólétének biztosítására, akiknek a sors úgy rendelte, hogy együtt éljünk ebben az országban. A román nemzet türelmes lélek és azt hiszem, hogy a közeledést a kisebb kellene kezdeményezze és nem kételkedem benne, hogy tárt károkra találának. Nem volna szabad megengedni, hogy a mai fiatalság a sovinizmust megismerje. Kár, hogy ugy a magyarországi, mint a mi hivatalos köreink is nem gondolnak arra, hogy milyen bün a jövő nemzedéket egymásiránti gyűlöletre nevelni. Mi érezzük ennek a visszhangját, mi románok, magyarok, szászok és zsidók, akik itt kell éljünk ezentul is ebben az országban. Mi meg kell találjuk a módját annak, hogy gyermekeink megértsék egymást a hivatalos körök ellenére is.

A román egyetemi ifjuság politikai szempontból fel van osztva pártok szerint és minden pártban az ugynevezett fiatalságot alkotja. Sajnos legtöbbször a vasgárda rendíthetetlen hívei, amely eddig csak a tudatlan falusi tömeget tudta lelkesíteni az ország egyes részeiben, ma már az ifjuságot is fanatizálta. Ennek sajnálatos eredménye I. G. Duca miniszterelnök meggyilkolása volt. Feloszlatták ugyan a vasgárdát, de a mozgalom terjed, azt mondják, napról-napra. Az utcán sokszor

„A tunk diákokat, amint a vasgárda jellegzetes köszönésével köszöntik egymást. A vezetők nem rendelkeznek elég képzettséggel és egész programjuk nem egyéb demagógiánál. Reméljük nem sokáig fogják Románia belbékéjét zavarni. Az egyesület belsejében máris súlyosabb természetű ellentétek és széthuzások észlelhetők, amelyek majdnem a „kapitány” meggyilkolását eredményezték.

Bucureștiben Gusti egyetemi tanár vezetése alatt a szociológiai szemináriumban vegyesen dolgoznak az egyetemi hallgatók nemzetiségre való tekintet nélkül. De ez aztán az egyedül i hely, ahol alkalmuk van egymást megismerni és megszeretni. Ezen a téren sok tennivaló volna s a kezdeményezés a szabaddkőműves páholyok kötelessége. Mindenesetre jól és behatóan kell a kérdést tanulmányozni és csak azután átvinni a gyakorlatba. Befejezésül még megemlítem, hogy egy, az ifjúságot érintő igen fontos probléma most került előtérbe Clujon: és ez a szekszuális probléma. Életbevágó kérdésről lévén szó: az ifjúság egészségéről, Hajjeganu Iuliu egyetemi tanár egy előadás ciklust kezdett a cluji egyetemen, ahol a diákok előtt bőven ismertette a nemi bajok nagy veszélyét, alkalmat adva a diákoknak ingyenes kezelésre. Egy pár előadáson én is részt vettem. Az egyetemen láthatunk nagy figyelmeztető táblákat ezen felirattal: „Diákok gondozzátok magatokat” és egy nagyon szuggesztív ábrát, amely egy diákot és diáklányt mutat, amint bekötött szemmel mennek egy szakadék felé.

Kedves testvéreim befejezve előadásomat a román ifjúság problémájáról, érzem, hogy csak nagyon keveset mondtam el mindabból, amit ifjainkról mondani lehetne — jót és rosszat — és éppen ezért szíves elnézésteket kérem, mert mostanáig nem sokat foglalkoztam az ifjúság problémájával és ez a magyarázata annak, hogy előadásom hiányos és tapogatózó.

HIREK A NAGYVILÁGBÓL

Csehszlovákia.

A Pozsony keletén dolgozó „Testvériség” páholy szks. akadémiaja

A *Die Drei Ringe* áprilisi száma a következő érdekes magyar szövegű ismertetést közli a Pozsony keletén dolgozó „Testvériség” páholy szks. akadémiajáról:

A „Testvériség” páholy még 1933. augusztus havában — párhuzamosan a „Zur Verschwiegenheit” páholy hasonló irányu elhatározásával szks. akadémia létesítését indítványozta. A „Testvériség” páholy akkori szónoka dr. Hanke-Halmi Oszkár tv. tervezete alapján következő témaköröket jelölte ki feldolgozásra:

Szks.-i témakörök. I. Szks.-i filozófia: Lényege és célja. Isten — vallás

— halál. Szks.-i irányelvek. Philosophiai irányok: deizmus, theizmus, atheizmus, elekticizmus. Stb. — II. Szks.-i történelem: Monda és valóság. Szks.-i rendszerek. Szt. János páholyok. Szt. András páholyok (skót p— magas fokok). Magas fokok (Templáriusok — rózsakeresztesek — egypti). Templárius rendszerek (Clemon — str. Observanz — svéd). Rózsakeresztesek. Egyiptomiak (Koptok — Misraim — Memphis). A magyar szks.-ség. A csehszlovák szks.-ség. A német birodalmi szks.-ség. Egyéb európai országoké. Tengerentúliaké stb. — III. Szks.-i symbolika: Biblia. Rituálé. Zsidó. Keresztény (vonatkozások). Fejlődési lehetőség. Zene. Stb. — IV. Szks.-i. fegyelem: A constitutio könyve (ösi kötelességek). A nagypáholy alkotmánya. Hárszabály. Páholyhatározat. Regularitás. Inkompati-

bilitás. Politika. Szks.-i önérték. Hallgató-
tagság. Lojalitás. Páhelyon kívüli magaviselet. Stb. — V. Gyakorlati szkség:
A) A műhelyben: Szellemi önnemesítés.
B) A műhelyen kívül: Philantropismus.
Eszmesterjesztés. Igénybevehető eszközök.
Stb. — VI. Szks.-i szocialis politika:
(A jelen főrekvési irányai). Konzervativizmus.
Liberalizmus. Progressio. Radikalizmus.
Socializmus. Demokratizmus. Kommunizmus.
Pacifizmus. Anationalizmus. Fascizmus.
Stb. — VII. Szks.-i világszövetség:
A. M. J. A. F. L. Az ált. emberi jogok ligája.
Quatour coronati coetus Pragensis.
Quatour coronati Ledge 2076. Academica
massonica. Stb. — VIII. Szakadköműves
ellenesség: A) Irregularitás (Sonne . . .
Brücke . . . Deutscher Chr. Orden . . .
Logenartige Verbände . . . Alkotmány 98
§). A) Antimassonizmus: Katholicizmus.
Nationalizmus. Fascizmus. Kerestény felfogás.
— Kerestény felfogás. — Leleki ismeretvizsgálat.
Cáfolás. Az ellenféllel való érintkezés.
Stb. — IX. Szks.-i bibliografia: Szks.-i irodalom.
Kritikája. Könyvtárisme. Időszaki lapok.
Kölcsönös hirszolgálat. Stb.

Az 1934. munkaév során sikerült egynehány szakavatottjával alapos és magas színvonalon álló munkájával őt ily előadást megtartani, a tv.-ek élénk érdeklődése mellett. Az akadémiái előadásokat ezidén és remélhetőleg a következő években folytatják.

A szks. akadémiának célja rendszeres lehetőleg magas színvonalon álló ismeretések útján a szks.-i művelődést emelni, kontemplatív munkánkat és a szks.-i tudást gyarapítani és — eddig csak szórványosan hallott — oktató munkákkal a történelmi és filozófiai tudást céltudatos módon közvetíteni.

Az akadémiái előadásokhoz is természetesen szabad a hozzászólás. Nem célja azonban hosszabb vita, vagy kalapács alá vétel. Feltételezendő, hogy az akadémiái előadások oly nivón mozognak, hogy azok tartalma lényeges észrevételekre vagy ellenvéleményre alig ad okot. Eddigi ta-

pasztalataink ezen fellevésünket igazolták.

Miután úgy véljük, hogy tervezetünk és eddigi ténykedésünk egyéb keletekre is számot tarthat érdeklődésre, kivonatosan közöljük az akadémia eddigi munkáját.

Előadásaink a csoportok sorrendjében a következők voltak:

Az I. csoportból: dr. Sz. N. tv.

„A kir. műv. bölcseleti vezető eszméről“;

a II. csoportból: Hornák István fm.

tv. „A szks. történelemről“;

a IV. csoportból: dr. Hantke-Halmi

Oszkár tv. „A szks. fegyelemről“;

a VI. csoportból: dr. Porzsoló Aladár

tv. „A jelenkor legfőbb eszmei irányairól“;

a VII. csoportból: Bokor Gyula h.

fm. tv. „A nemzetközi szks.-ségről“.

Az akadémiái tervezet 9 csoportjából tehát 5 csoportra 1—1 előadás eset.

Szónok tv.-ünk alapvető tervezete oly bő és tartalmas, hogy annak csak kis töredékét sikerült az akadémiái előadások első évében kiaknázni. Reméljük azonban, hogy a jelen és következő években a szks. tudománynak főbb ágazatára is sor kerül és idővel sikerülni fog a kijelölt témák mindegyikére megfelelő előadót nyerni.

Németország

A szabadköművesség üldözése Németországban. A német birodalmi hatóságok tovább folytatják a szabadköművesség üldözését. Megint házkutatásokat tartottak testvéreknél és rituális fölszerezéseket, iratokat levelezést, följegyzéseket foglaltak le. A lefoglalás által sok értékes dolog veszendőbe megy. Ujsághirek szerint német hivatalos részről a lefoglalt tárgyakból kiállítás akarnak rendezni, természetesen szabadköműves ellenes céllal. A szabadköművességnek nem kell félnie a világosságtól. Igazában csak üdvözölhetna egy objektív és teljes kiállítást, mert ez bebizonyítaná, hogy mennyire alaptalanok az ellene emelt vádak. Különösen azt bizonyítaná be így a szabadköművesség, hogy teljesen tarthatatlan az a vád is, hogy hazafiatlan szellemű. A német

hivatalos részről tervezett kiállítás azonban nyilvánvalóan más célokat fog szolgálni, mint azt, hogy elfogulatlan képet adjon a dolgról.

A németországi viszonyok folytán külföldi szks. folyóiratok figyelmeztetnek, hogy német testvéreinkkel és barátainkkal való levelezésünkben a legnagyobb mértékben elővigyázatosak legyünk és szabadkőművességre vonatkozó dolgokról levelekben ne tegyünk említést. Testvéri kötelezettségünk ez már azért is, hogy németországi testvéreinket ne hozzuk kelemetlen helyzetbe.

Amint a *Bulletin de L'Association Maçonnique Internationale* írja: egyes közlemények szerint négy német páholyok állítólag kormányengedéllyel tovább dolgoznak. Ezek a közlemények — írja a *Bulletin* — teljesen alaptalanok, mert a Németországban még esetleg dolgozó páholyok sem szellemükben, sem munkájuk természetében, sem rituasaikban nem szabadkőműves páholyok többé. A testvéreket ezért óva inti a *Bulletin*, hogy a téves hír által ne vezettessék félre magukat.

Franciaország.

Hitler tv.: A szabadkőművesség ellenfelei a leggroteszkebb állításoktól sem riadnak vissza céljaik érdekében. Németországban a szks.-ség támadói minden szks.-t francia szolgálatban állónak látnak. A szks.-ség francia ellenfelei viszont minden szabadkőművesben legalább is rejtett németet sejtenek. Egyik kis francia vidéki lapocska, a „Reveil de Vernon” azonban minden rekordot ver ezen a téren. A szabadkőművesség gonosztetteiről szóló cikkében megállapítja ugyanis, hogy Németország tele van szks. páholyokkal. Tíz nagypáholy dolgozik szerinte Németországban és a tíz nagypáholyának élén Hitler tv.: áll, mint legfőbb szks. nagymester.

Majdnem ezzel a vidéki lapocskával áll egy szinten a francia szabadkőműves-ellenes liga közlönye, a „Bulletin Officiel de la Ligue Nationale Antima-

çonique”. Ez a nem nagyon magas színvonalu folyóiratocska abból a tényből, hogy Maginot, volt hadügyminiszter, akit a nacionalisták nagyra becsültek, olyan ebéd után halt meg, melyet egy szabadkőműves páholy konyhafőnöke szolgált fel neki, azt a következtetést vonja le, hogy óvakodni kell a szabadkőművesek kezében levő szállodáktól és éttermektől. Ennek érdekében meg is igéri, hogy közelebbről névsort fog közölni az ilyen szálloda- és étteremtulajdonosokról.

Ausztria

A bécsi nagypáholy októberben ismét megkezdte működését. A rendőrség, mely néhány hónapon keresztül részt vett a gyűléseken, nem gyakorolja többé ezt az ellenőrzést dacára annak, hogy ezt a rendeletet hivatalosan ezideig nem vonták vissza.

Palesztina

A Jeruzsálem székhellyel nemrég megalakult palesztinai nagypáholy olyan páholyokból áll, melyek azelőtt az egyiptomi nappáholyokhoz tartoztak. A száműztetésben lévő szimbolikus németországi nagypáholy szintén tovább terjeszkedik Palesztinában és már 5 páholy tartozik hatáskörébe.

Portugália

Az erős támadások ellenére a portugál szks.-ség folytatja munkásságát. A portugál köztársaság kikiáltásának 24-ik évfordulója alkalmával a szks.-sek ünnepélyesen tisztelgtek nagymesterüknél, Norton de Matos generálisnál.

Anglia

Lord Amphill angol helyettes nagymester beszéde a londoni idegen páholyok közös munkáján. A londoni idegen páholyok, az „Anglo foreign Lodges” ünnepi közös munkát tartottak, amelyen az angol páholyok „Pro Grand Master”-e, Lord Amphill is megjelent. A vakolásnál Amphill lord nagy beszédet tartott, melyben a londoni idegen páholyok közös munkájából kiindulva, a szabadkőmű-

vesség nemzetközi együttműködésének jelentőségét méltatta. Ha mostan, a világháború által okozott szakadás után, a különböző országok páholyainak együttműködése új életre lendül, akkor az együttműködésnek ez a mikrokozmosza bizonyos tekintetben példát szolgáltathat annak az intézménynek is, amelyet Népszövetség néven ismerünk. Az együttműködés annak a hitnek bizonyítéka, hogy a legkülönbözőbb nyelveket beszélő és különböző vallásokat követő népek egyetértésben élhetnek egymással és megérthetik egymást azokban a dolgokban, amelyekben minden jóakaratu embernek egy véleménye van. A mai ünnepi munka azonban — folytatta szavait Lord Ampthill — azt is bizonyítja, hogy Anglia a mindenható építőmester kegyes akarata folytán valóságos szanktuárium, menedékhelye minden szabadkőmivesnek, aki más országokban üldözéseknek van kitéve. A Zarándok páholy és a Deutschland páholy itt őrzik a szent tüzet, mellyel egy napon majd újra felgyújtják a németországi szabadkőművesség világosságát. Az „Italian Lodge“ tagjai ugyanezt teszik Olaszország szabadkőművességéért és mindenik londoni idegen páholy ugyanígy fontos munkát végez saját népe érdekében is.

Olaszország.

Giosue Carducci centennáriuma. Juliusban lesz száz éve annak, hogy Giosue Carducci a múlt század legnagyobb olasz költője, a népszabadság nagy apostola, a liberális Olaszország egyik kimagasló szerzője megszületett. Carducci 1862-ben látta meg a világosságot a fiarenzei „Galvani“ páholyban. Mint bolognai egyetemi tanár alapító mestertagja volt a „Felsinea“ páholy, melyet a római „Propaganda Massonica“ nagypáholy affiliált később. Az olasz felújulás nagy szabadkőműves alakjaival, Garibaldival és Mazzinivel állandó összeköttetést tartott fenn Carducci, Humanus világszemlélete tanulmányain előadásain és ver-

sein mindenkor kiütközik. „Giambi ed Epodi“ című verskönyvében jut teljes kifejezésre szerves ideológiája. A hivatalos Olaszország a nagy költőt, mint a nemzeti eszmék lantosát készül megünnepelni. Ha tekintetbe vesszük, hogy a fascizmus a multa való tekintet nélkül elaltatta az olaszországi páholyokat s a szabadkőművességet lábbal tiporta, határozott bizonyosságot kapjuk annak, hogy Carducci ünneplése csak részleges lesz Olaszországban.

U. S. A.

A Los Angeles-i „Acacia“ páholy német nyelvű folióratának, a „Die Akazie“ nek szerkesztője, Dr. Arthur Schramm tv. érdekes levél kíséretében küldte el a Humanitásnak cserepéldányképpen páholyának folyóiratát.

— Nagyon boldogok vagyunk, mondja levelében, hogy az Önök „Testvériség“ most „Humanitas“ című folyóiratát megkaptuk. Én személyesen csak az abban megjelenő német cikkeket olvashatom és ebből győződhettem meg az Önök műhelyének igazi szakszellemeről, de meg vagyok győződve arról is, hogy magyar és román nyelveken dolgozó páholyok egyáltalán nem állanak a többi páholyok mögött.

— Nekünk is van több magyar és néhány román testvérünk is, akik különösen örvendenek, hogy Önök folyóiratát olvashatják. Több évfolyamot összegyűjtöttünk és bekötöttünk tartós bőrkötésbe, úgy hogy a folyóirat minden száma állandó megőrzésben marad nálunk.

— Kérnénk Önöket arra is, hogy legközelebbi számukban azzal emlékezzenek meg páholyunkról, hogy mi itten egy gyűjteményt rendeztünk be és kérjük az odavaló páholyokat, hogy ünnepi irataikat, páholytörténeteiket, munkanaptárukat, programjaikat, páholybélyegzőiknek és pecséteinek lenyomatát 8x18 13 cm-es kartonon, meghívóik, formulárikat, jelenyeiket stb., küldjék el nekünk. Az összes küldeményeket a következő címre kérem: Dr. Arthur Schramm U. S. A. Los Angeles, Calif, 4019. Sierra Villa Drive,

Az ifjuság problémája az Unióban.

Jeleztük, hogy az Unió előadássorozatát vett fel munkaprogramjába, melyen a mindkét nembeli ifjuság fizikai és szellemi problémáit világította meg, hogy a gyakorlati életnek megfelelőleg megtalálja azt a pontot, ahonnan a helyes irányításba bekapcsolódhasson. Az említett előadások B. F. tv. előadásával egészültek ki. B. F. a beszerzett statisztikai adatok alapján megdöbbentő képet festett a közép és egyetemi ifjuság köreiben romboló nemi betegségek nagy számáról és találoán állította szembe a fizikai ifjú munkások körében szokásos nemi élet egyes jótékony hatását a nemi betegségek számának minimumra való leszállásában.

Az Unio A. U. tv. vezetése alatt egy négy tagból álló bizottságot nevezett ki melynek feladatává tette, hogy az előadásokban elhangzott értékes gondolatokat „irányított” vitasorozatban tegye annyira éretté, hogy az Unio p. a munkaközösség részére megvitatósítható indítványokat terjeszthessen elő.

Ugy véljük, hogy valamennyi p. belső életének megtermékenyítését szolgáljuk és talán jövő munkájuk részére is szolgáltatók ötletekkel, ha röviden ismertetjük az elhangzott javaslatokat.

Valamennyi felszólaló kivétel nélkül megállapította, hogy

1. a kérdés tárgyalásánál nem választható el az ifjuság külön szellemi és külön fizikai munkás ifjuságra.

2. Nem oldható meg az ifjuság-kérdés komplexuma légüres térben, hanem csakis az egész felnőtt és fiatal generáció együttes össz munkájának eredményeképpen. A felnőtt generációnak több megértést és nagyobb anyagi, szellemi és munkaáldozatot kell hozni az ifjuságért, gondolkodásában pedig fiatalodnia kell, hogy magába emelhesse és a produktív munka gondolatában egyesíthesse az ifjú generációt.

3. Kidomborodott az a megállapítás is, hogy bár a többségi ifjuság lényegesen kedvezőbb kezdő sebességgel indul az életnek, mégis számos közös probléma található, amely szükségessé teszi, hogy a pp. gondoskodásaikat rájuk is kiterjesszék.

4. *Elementáris erővel tört ki valamennyi tv. lelkéből egy olyan egészséges és meleg atmoszféra megteremtésének szükségessége, mely lehetővé teszi az összes hazánkban élő nemzetiségeknek a többségi nemzettel együtt, egymás értékeinek kölcsönös megbecsülésén felépülő legszorosabb együttműködését.* Ez az együttes munka lehet azután alapja a várva-várt gazdasági fellendülésnek, amelynek nyomán biztosan meg lehet oldani tudatos és kitartó munkával a felmerült kérdések legnagyobb részét.

A vita rendjét az előkészítő bizottság a következőkben állapította meg:

1. *Az előadás-sorozat célja az volt, hogy miképpen lehetne az ifjuságot, faj, vallás és társadalmi osztályra való tekintet nélkül szk. szellemben összekapcsolni egy közös alkotó működésre.*

a) É cél elérése érdekében mindének előtt azt kell tisztázni: azonos-e a jelen gazdasági, kulturális és társadalmi viszonyok szempontjából, valamint a jövő lehetőségei tekintetében a kisebbségi és többségi ifjúság helyzete?

b) Ha nem azonos, akkor a különbözőségeket tekintve, melyek a többségi és kisebbségi testvérek feladatai a közös cél elérése érdekében?

2. Milyen szervezett formákat lehetne találni, hogy:

a) biztosítva legyen elejétől kezdve a szkség befolyása az ifjúsági rétegek szellemi fejlődésére;

b) hogyan lehet e szervezeti formák együttes működését biztosítani?

c) Hogyan lehetne-e nevelő munkára az ifjúsági rétegekkel érintkező és a mi felfogásunkkal szimpatizáló idősebb nemzedék tagjainak együttműködését megnyerni?

3. Hogyan lehetne a gazdasági adottságoknak megfelelően az ifjúságot elhelyezkedése szempontjából irányítani?

4. Milyen konkrét indítványai vannak, a fenti célok elérését szolgáló olyan külső intézmények létesítésére, melyek ezt a munkát a legkedvezőbb feltételek mellett végezhetik? (pl. egy kiadó, pályaválasztási tanácsadó, központi kultúratanács-ido stb.)

A vitát Dr. D. F. és Dr. B. E. tt. vezetik be, akik szükségesnek találják, hogy az 1. pontban feltett kérdésekre is több konkrét adatot és javaslatot tegyenek a felszólalók, bár a többségi és kisebbségi ifjúság helyzete nem azonos s ez egyszerűen megállapítható. Dr. J. E. tv. panaszkodik, hogy kasztrendszer uralkodik az iskolákban, mert a súlyos gazdasági leromlás miatt a falusi östermelők nem küldhetik gyermekeiket a városi iskolákba. Attól lehet tartani, hogy idővel a felnőtt generáció nélkülülni fogja a falu egészséges levegőjét. Javasolja, hogy az iskolák növendékeinek helyzetrajzát illetőleg szociológiai felvételeket készítsenek. J. A. tv. főképen a kisebbségi életünkben uralkodó patriarchalis rendszer viszásgait mutatja be élesen. Szükségesnek látja a helyes kiválogatódás érvényre jutását ezzel a rendszerrel szemben és kívánja, hogy helyet kapjon a tehetség, a munkaképesség és a morális erő. Ugyancsak fontosnak találja a falu kérdéssel való foglalkozást, mert minden egészséges nép tartalékerejét a faluban találja meg. Dr. B. L. t. az előbb felszólalók szellemében működő pályaválasztási tanácsadó pszichotechni labororium felállítását tartja fontosnak. Dr. Sz. J. tv. a pályaválasztási tanácsadó felállításával kapcsolatban egy oly kataszter felállítását tanácsolja, amely feltünteti az ország termelési és fogyasztási szükségletére kellő emberanyagot. Sz. I. h. fm. tv. a mostani városi középiskolák helyett „paraszt középiskolák“ felállításával gondolná helyesebben befolyásolni a problémát. A magasabb kultúrára szert tett és többtermelésre beállított növendékek ilyen módon nem tódulnának a városokba, hanem környezetüknek — úgyszólván — apostoli munkát végző utmutatói lennének. Kívánatosnak tartja az iskolán kívüli tanítás és nevelés megszervezését. Ú. J. tv. szerint egész nevelési rendszerünkben hiányzik az evangéliumi alap, amelynek egyetlen tanítása az emberbaráti szeretet. A szkvesség az egyetlen világi szervezet, amely a szeretet evangéliumi alapjára helyezkedett és éppen azért hivatott arra, hogy a szeretet jegyében megszervezze az elesetteket és lesújtottakat. Szintén a falu problémájára mutat rá, több termelést és fokozottabb munkát kíván. Ösztöndíjak és alapítványok gyűjtését kívánja, azon tehetséges gyermekek számára, akiknek szüleit a gazdasági változások tönkretették.

(A vita közlését következő számunkban folytatjuk.)

A „Pax“ □ munkája

A félévi munkaprogram megállapítása alkalmával a □. tisztikara román nyelvű munkák tartását is tervbe vette.

Az első ilyen munkát múlt évi december hó 17-én tartották, mely alkalommal dr. K. J. tv.: „Solidaritatea cosmică a vieții“ címmel tartott nagy figyelmet keltő előadást. A kalapácsot dr. G. L. h. fóm. tv. vezette.

A folyó évi január hó 14-i munkán dr. G. L. h. fóm. tv.: „Mit tehetne és mit kell tennie a romániai szk.-ségnek a népkisebbségi problémák helyes megoldása érdekében?“ címen a kisebbségi kérdéssel foglalkozott. A kisebbségi kérdés története bizonyítja, hogy azt sem nemzetközi szerződések, sem országos törvények és kormányrendeletek liquidálni nem tudták. Azért eltekint az ezekre vonatkozó jogi, kulturális és gazdasági érvektől és főszólyt a kisebbségi probléma pszichológiájára helyezi, mert szerinte csak ennek keretében lelhetjük fel a kérdés helyes és gyökeres megoldásának lehetőségeit.

A kisebbség és többség lelkivilágában uralkodó bizáltságnak, mely egymás irányában túlzamallanságot, megbántást és gyűlöletet vált ki, a kisebbségi probléma legkárosabb alkotó eleme. Ezt kell mindkét oldalon elfütnetni, hogy a kölcsönös megbecsülésnek és szeretetnek egy olyan harmoniája kifejlődhessék, mely az országban élő összes népek őszinte és becsületes célkitűzéseinek és aspirációinak resultánsát fejezi ki. Mindkét fél lelkivilágát kell elsősorban átalakítani és csak azután lehet szó a kisebbségi probléma teljes megoldásáról. A mai nemzedék ezt aligha tudja elvégezni, mert még túlságosan sajog a seb, melyet a nagy világégés következményei a sziveken üföttek és a jövő nemzedék feladata e nagy mű teljes befejezése. A szk.-ség feladata, hogy e nagy műhöz az alapot lerakja. Először saját kebelében, azután szentélyein tul is. A többségi ítv.: tanusítsanak teljes megértést a kisebbségiek iránt, a kisebbségiek

pedig nyomják el magukban az elkeseredés érzését, követeléseikben számoljanak a lehetőségekkel és haladjanak a többségiekkel vállvetett munkában nemes célok felé. Ennek a mentalitásnak a terjesztésével a romániai szk.-ség legtöbbet tehet a kisebbségi kérdés helyes megoldása érdekében.

A január hó 28-i munkán M. I. tv.: Galileiről tartott érdekes előadást és abban a nagy tudós munkásságát, majd az azt követő világnézet forradalmat és annak ellenhatásait ismertette. Megállapította, hogy az emberi gondolat felszabaddításáért megindult harc még nem ért véget, mert bár a gondolat több, mint 300 évig tartó harc után az egyház hatalma felé emelkedett, ma az állam kezd a gondolat guzsbakötőjévé válni. Az állam a gondolatot teljesen a kollektivum igájába igyekszik hajtani. Pedig a kutató és gondolkodó egyén nem kollektivum és a kollektivumhoz való viszonya csak gazdasági és etikai függési normákban fejlődik ki. Minden kornak feladata a harmonikus kiegyenlítődést a kollektivum szükségletei és az egyén törekvései és vágyai között megtalálni. Ennek a harmoniának a törvényei még nem ismeretesek és csak annyi bizonyos, hogy ott, ahol akár a kollektivum, akár az egyén értékelése tul-teng: bajok vannak, melyek gátolják a kir. műv. uralmát az emberiségen.

A szk.-ségnek azt a meggyőződést kell a köztudatba átvinnie, hogy az ember ma is, mint Galilei idején képzelt igazságokért küzd, hogy tele van előítéletekkel és türelmetlenséggel. Ha ezt sikerül elérni, akkor a türelmesség korszaka következik és bevezetjük azt a kutató munkát, melynek során az egyén és a társadalom mozgató törvényei annyira világosak lesznek, mint ma a nagy természet erőitani törvényei. Ez a kutató munka, ez a türelmet parancsoló aktivitás lényege mind annak, amit szk. munkának nevezünk.

A következő, február 11-i munkán dr. R. M. tv.: az Alkotmány igazságszolgáltatásra vonatkozó részének tervezetét, dr.

J. A. tv. pedig német nyelvű előadásában Albert Schweitzer filozófiáját ismertette részletesen.

Dr. Sz. M. tv. a következő február hó 25-én tartott munkán „A társadalom regenerálása” című előadásában vázolta a mai társadalom és az alkotó családi élet képét és megállapította, hogy a család és társadalom életén ma a legnagyobbfokú széthúzás uralkodik és abban a romboló jelenségek egész sorozata vonul végig. A születő gyermek kavargó örvénybe jut és egy háborgó és lélekromboló chaosban serdül és lesz emberré.

A gyermek ma is fogékony a jó iránt, de maga körül a mai viszonyok között erre alig lát példát. És az a kevés ami akad, nem verhet gyökeret benne, mert a család és társadalom romboló hatása elnyomja lelkiéletében a jónak minden zsenge hajtását. A mai ifjuságnak minden bűne és romlottsága a család és társadalom lelkén szárad, a pedagógust nem lehet érte felelőssé tenni, mert küzdelme magára hagyatva meddő. A társadalom minden szerve, mely még meg tudta őrizni a józan komolyságot és a morál tisztá fényét siessen ezért a pedagógus segítségére. Az egész társadalmi nevelést és oktatást új alapokra kell fektetni. Olyan alapra, melyen nem uralkodik a gyűlölet és a széthúzás, a faji és vallási ellentét, hanem a szeretet és egymásrautaltság érzése. Az állam neveljen meg-

felelően képesített és minden eszközzel támogatott tanítói kart, mely a társadalom minden józan szervének közreműködésével erre az alapra biztos kézzel tud építeni. Ennek az új társadalmi nevelésnek első feladata legyen a háborús psychosis örületének kiirtása és helyébe a békevágy és kölcsönös megbecsülés ültetése. Ezzel megjavulna a család és vele együtt az egész társadalom.

Március hó 11-én P. A. tv.: az eklektikus szk.-ség keletkezését és lényegét ismertette.

Március hó 18-án mestermunkát tartottunk, melyen 4 legény tv.-t avattunk mesterré. Ezt a munkát ugyanazon estén gyász munka követte, melyen dr. M. B. tv.: mondott gyászbeszédet.

Megemlékezünk ez alkalommal T. G. tv.: rendkívüli lelkességgel lefolytatott szk. munkásságáról. T. tv.: a □.erkölcsi és anyagi támogatásával a helybeli elemi iskolákban megszervezte a gyermekebédeltetési akciót. Az ő fáradhatatlan buzgalmának köszönhető, hogy most ez az intézmény már több helybeli elemi iskolában működik és többszáz szegény iskolás gyermek kap részint ingyen, részben pedig napi 1 leuért tisztességes meleg ebédet. Ezt az intézményt részletesen és a szükséges adatokkal a legközelebbi jövőben ismertetni fogjuk, hogy azok a páholyok, melyek arra vállalkozó festvért találnak, keletükön szintén megvalósíthassák.

K Ö N Y V I S M E R T E T É S

Szks. államférfiak és szabadságharcosok. Ezen a címen jelent meg Prágában egy füzet, amely rövid cikkében foglalkozik azokkal a kiváló szabadkőművesekkel, akiknek a civilizált országok állami életének fejlődésében vezető szerepük volt. Megtudjuk belőle, hogy a népek szabadságmozgalmának legtöbb vezetője és a politikai élet igen sok joggal neves egyénisége szabadkőműves volt. Testvéreink közé számíthatjuk az amerikai szabadságharc két legnagyobb

egyéniségét, Washington-t és Lafayette-et, a francia forradalom olyan kiváló egyéniségeit, mint Mirabeau-t, Dantont és Carnot-t, a népek szabadságharcának olyan vezéreit, mint Koszciuszkot, Kossuthot, Mazzinit, Garibaldit és Cavourt és az újabb kor államférfiai közül Sresemant és Briandt, a vezető angol államférfiakról, akiknek nagy része közismerten szabadkőműves, nem is szólva.